

Sygn. akt IV CSK 315/18

POSTANOWIENIE

Dnia 25 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z wniosku Parafii Rzymskokatolickiej [...] w P.
przy uczestnictwie E. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 25 stycznia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w B.
z dnia 19 grudnia 2017 r., sygn. akt II Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od wnioskodawczyni na rzecz uczestniczki postępowania kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Tak ujęta instytucja tzw. przedsądu jest zgodna z normami konstytucyjnymi, a także ze sformułowanymi przez Radę Europy zaleceniami dopuszczającymi wprowadzenie środków eliminujących dostęp do sądu najwyższego szczebla.

Wnioskodawczyni – Parafia Rzymsko-Katolicka [...] w P. zarzuciła zaskarżonemu postanowieniu Sądu Okręgowego w B. z dnia 19 grudnia 2017 r. naruszenie art. 121 pkt 4 k.c. w zw. z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 175 k.c. oraz art. 60 ust. 1 pkt 1 i pkt 5 oraz art. 61 ust. 1 pkt 2 i art. 63 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U.2013.1169); art. 128 k.c. w zw. z art. 172 § 1 k.c. w związku z art. 292 zdanie drugie k.c. w zw. art. 245 § 2 k.c. oraz w zw. z art. 305⁴ k.c. i art. 352 k.c. oraz art. 7 k.c.; art. 231 k.p.c. w zw. z art. 234 k.p.c. i art. 382 k.p.c.; art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c.

Występując o przyjęcie do rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej wnioskodawczyni powołała się na przesłanki, o których mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Występowanie istotnego i nowego zagadnienia prawnego połączyła z koniecznością wyjaśnienia wątpliwości związanych z wykładnią art. 121 pkt 4 k.c. w zw. z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 175 k.c. oraz art. 60 ust. 1 pkt 1 i 5 oraz art. 61 ust. 1 pkt 2 i art. 63 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej co do zawieszenia biegu zasiedzenia służebności gruntowych i służebności przesyłu w okresie, gdy właściciel nieruchomości nie miał pełnej możliwości odzyskania własności swojej nieruchomości. Wskazała także na wątpliwości dotyczące przyjęcia przez Sąd drugiej instancji istnienia po stronie uczestnika postępowania jako przedsiębiorcy przesyłowego dobrej wiary w posiadaniu służebności przesyłu na wywłaszczonej nieruchomości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2003 r., II CK 324/03, z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05).

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że treść określonych przepisów prawa nie została dostatecznie wyjaśniona w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany dotychczasowej wykładni tych przepisów. Gdy w ramach stosowania wskazanych przepisów powstały w orzecznictwie już określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie postulowanej wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, i z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 11/09).

Z ustaleń faktycznych dokonanych w niniejszej sprawie, którymi Sąd Najwyższy jest zgodnie z art. 398¹³ § 2 *in fine* k.p.c. związany, wynika, że działki, na których są posadowione urządzenia przesyłowe zostały przyznane wnioskodawczyni na własność jako nieruchomości zamienne na podstawie ugody z dnia 29 maja 1992 r. (k. 146 *in fine*). Wcześniej stanowiły one własność państwową, podobnie jak urządzenia przesyłowe posadowione na tych działkach przez państwowe przedsiębiorstwo przesyłowe w czasie obowiązywania przyjętej w PRL zasady jednolitej własności państwowej. Do czasu obowiązywania wspomnianej zasady kwestia zasiedzenia służebności przesyłu na tych działkach na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego nie mogła więc w ogóle powstać, gdyż państwo było właścicielem zarówno działek, jak i posadowionych na nich urządzeń przesyłowych. Tym samym nieaktualne było w tym czasie zagadnienie biegu zasiedzenia takiej

służebności, w każdym jego aspekcie, także zatem w aspekcie zawieszenia biegu zasiedzenia wskutek oddziaływania na bieg zasiedzenia stanu porównywalnego ze stanem siły wyższej. Z kolei po uchyleniu zasady jednolitej własności państwowej, gdyby nawet doszło do utraty przez państwowe przedsiębiorstwo przesyłowe - następcę prawnego Skarbu Państwa, prawa korzystania z działek na potrzeby eksploatacji posadowionych na nim urządzeń i tym samym otworzyła się z tą chwilą - jak przyjął Sąd w zaskarżonym wyroku - możliwość nabycia takiego prawa przez zasiedzenie, to zarazem w tym czasie nie sposób doszukiwać się przyczyn zawieszenia biegu zasiedzenia w takich działaniach aparatu państwa mogących mieć znamiona siły wyższej jak występujące w PRL. W tych okolicznościach także istnienie dobrej wiary przedsiębiorcy przesyłowego w chwili rozpoczęcia korzystania bez tytułu prawnego z działek mające wpływ na długość terminu zasiedzenia nie powinno budzić wątpliwości (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2007 r., III CZP 30/06 i 8 grudnia 2016 r., III CZP 86/16 i oraz wyrok Sądu Najwyższego dnia 21 maja 2015 r., IV CSK 514/14 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2008 r., II CSK 314/08; zob. też art. 63 ust. 3 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej).

Wobec powyższego nie można przyjąć, że przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zostały w sposób właściwy wykazane.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 5 pkt 3 i 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2018.265).